

Hoop doet leven...

Vanuit Bijbelse toekomstverwachting

Evert Van de Poll

Prediking Protestantse gemeente De Open Hof Voorthuizen, 12 juli 2026 / Protestantse gemeente De Ontmoeting Almelo, 2 augustus 2026

Lezingen: Efeziërs 2:12, 2 Korintiërs 1:20 en Romeinen 15:13

Vanochtend staan we stil bij een thema dat ons als christenen op de lippen bestorven ligt. ‘Er is hoop’, zeggen we dan, te pas of te onpas. Dat doet het altijd goed als slogan voor een evangelisatie-actie; ‘Hoop voor Almelo.’ Of als conferentiethema: ‘Hoop voor Europa’ of ‘Hoop voor het Midden-Oosten’.

Maar wat zeggen we daarmee precies?

Een goede definitie is deze: ‘Hoop is het feit dat men met vertrouwen op iets wacht. En een gevoel dat iemand doet vermoeden dat de verwezenlijking van wat men wenst waarschijnlijk is.

Een feit, iets wat je doet. En een gevoel dat je daarbij hebt.

Daarover ga ik het hebben, onder de titel ‘Hoop doet leven’, met als ondertitel ‘Vanuit Bijbelse toekomstverwachting’.

Aan de hand van drie uitspraken van Paulus

De eerste staat in zijn brief aan de Efeziërs Daar schrijft hij aan de heidenen die tot geloof in Jezus Christus zijn gekomen: ‘In die tijd dat jullie zonder Christus waren, waren jullie vervreemd van het burgerschap van Israël en vreemdelingen wat betreft de verbonden van de belofte. Jullie hadden geen hoop en waren zonder God in de wereld’ (2:12).

1-a. Hopen is menselijk

Zonder Christus ben je als mens zonder hoop en zonder God ...

Maar Paulus, hoe kun je dat nu zeggen?

Hopen mensen die niet geloven, of aanhangers van andere godsdiensten dan nergens op?

Natuurlijk doen ze dat wel.

Hopen of hoop hebben is een zeer krachtig vermogen dat aan ieder mens is gegeven. Niet alleen aan christenen. Iedereen is in staat zijn leven in de toekomst te projecteren, te dromen en te proberen zijn dromen waar te maken.

We koesteren hoop. We kunnen niet anders. Het zit in ons.

Het is precies dit vermogen om ons in de toekomst te projecteren dat ons zoveel vreugde en voldoening geeft in het heden. We kijken uit naar een weerzien met vrienden. Een blij vooruitzicht streelt het hart. En wanneer we het moeilijk hebben, dan geeft het perspectief van een betere toekomst ons de moed om vandaag door te gaan.

Vandaar het gezegde, hoop doet leven.

Zelfs als er geen redelijke basis is voor wat we verwachten, toch kunnen we erop blijven hopen. En dat doen we ook, maar al te vaak.

Hoop doet handelen

Bovendien, wij mensen handelen naar wat we hopen. Dit verschijnsel staat in de sociale wetenschappen bekend als het ‘principe van hoop’.

We hopen over een tijdje een goede vakantie te hebben, dus regelen we nu al allerlei dingen, kopen we speciale wandeluitrusting volgens de laatste trends, of misschien een tweedehands camper. Vervolgens een lange reis door de hitte naar het zuiden. En dat allemaal in de hoop dat...

En omgekeerd

Aan de andere kant, als je geen hoop hebt, dan laat je de zaken maar op z'n beloop. Als je helemaal geen mooie vooruitzichten hebt, dan verlies je je levenslust. Nog even verder, en de hoop-loosheid wordt een wanhoop. Dan vraagt een mens zich af: wat heeft het voor zin om nog door te gaan? Het leven lijkt tot stilstand te komen. Sommigen gaan zelfs zo ver dat ze het einde ervan in eigen hand nemen. In feite is dat een schrijnende vorm van hoop-loosheid.

Hoop op lange termijn raakt verloren

In de Latijnse talen zijn er twee woorden voor hoop, voor datgene waarop we hopen. Het eerste is *espoir*, hoop voor de korte termijn, iets wat we wensen voor dit leven. Het tweede is *espérance*, hoop op langere termijn, op iets wat na dit aardse leven komt. Doorgaans een religieuze hoop.

Dat laatste, hoop op de lange termijn, raakt in de huidige Westerse samenleving verloren. We hebben niet zo veel hoop voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen.

Mensen geloven ook niet meer zo in de beloften van politieke ideologieën zoals het communisme, of het liberalisme van de vrije handel, of dat de wetenschap de aarde wel zal verlossen van al het kwaad, of dat we met de juiste acties de planeet wel kunnen redden, zoals dat heet. We zijn sceptisch geworden voor zulke grote verhalen. Sociologen noemen dat het postmoderne levensgevoel.

Veel mensen hebben ook geen verwachting van iets wat komen gaat na de dood.

Wanneer de grote perspectieven wegvallen, kan een mens alleen nog hoop hebben voor de korte termijn, binnen de grens van zijn levensduur op aarde. Hier en nu.

1-b. Hopen in de Bijbel

Hopen en (on)zekerheid

In het dagelijkse taalgebruik is 'hopen' verbonden met iets verwachten en met onzekerheid. Laten we het beste er maar van hopen. Meer kun je niet doen, zeggen we dan.

- Ik hoop dat ik de nieuwe baan krijg waarop ik heb gesolliciteerd...

- Ik hoop dat de nieuwe relatie ons gelukkig maakt...

- Ik hoop dat ik na mijn sterven naar de hemel zal gaan? Ik hoop het, maar daarmee geef ik ook dat ik er niet zeker van ben.

Onze definitie aan het begin geeft dat goed weer: hoop is de verwachting dat onze wensen waarschijnlijk wel in vervulling zullen gaan. Waarschijnlijk, of misschien ook niet.

In de Bijbel is 'hopen' juist verbonden met zekerheid, beter gezegd geloofszekerheid. De toekomst die we mogen verwachten, staat vast. We kunnen erop rekenen. Waarom: omdat ze niet is gebaseerd op onze wensen en toekomstplannen, maar op wat God heeft beloofd.

Hoop hebben loopt als een rode draad door heel het Oude of Eerste Testament. In het Nieuwe Testament is het een van drie kardinale deugden van de volgelingen van Jezus: geloof, liefde, en hoop (1 Kor. 13:13).

Bijbelse hoop: ‘Verder kijken dan de horizon’

Voor die hoop ben ik een prachtige definitie tegengekomen bij de Duitse zendeling Alfred Hoffmann. Begin 20e eeuw werden hij en zijn vrouw uitgezonden naar het huidige Papoea-Nieuw-Guinea destijds een Duitse kolonie was.

De Hoffmanns leerden de taal van de stam en probeerden het evangelie uit te leggen. Daarbij stuitten zij op een ernstig probleem. Ze vonden in die taal geen woord voor ‘hoop’. Maar hoe kun je het evangelie uitleggen als je geen woord voor hoop hebt? Dat is een hopeloze zaak.

Op een bepaald moment hoort Alfred Hoffmann de mensen een typische uitdrukking bezigen: ‘je kunt niet verder kijken dan de horizon’. Eureka!, riep onze missionaris. Nu heb ik het gevonden, het woord dat ik zocht. Daarmee kan ik eindelijk het Bijbelse werkwoord ‘hopen’ vertalen: ‘Verder kijken dan de horizon.’

Inderdaad, dat is precies waar het om gaat.

Hopen is verder en hoger kijken dan de horizon van mijn ruimte en mijn tijd.

Verder dan de grenzen waaraan wij, mensen, onderworpen zijn.

God opent voor ons perspectieven die verder reiken dan de horizon van ons aardse leven, verder dan onze mogelijkheden, verder dan wat we zelf kunnen bereiken.

Dat perspectief geeft zin aan het aardse bestaan: ik ben hier niet zomaar op aarde, toevallig, voor een tijdje. Er wordt op mij gerekend in de eeuwigheid, bij God. Er is al een plek gereserveerd, wat zeg ik, een prachtige hemelse woning!

Dat perspectief geeft de moed om het dagelijks leven te leiden en alle moeilijkheden die zich voordoen het hoofd te bieden.

En zo komen weer terug bij de tekst van Paulus aan het begin: ‘Zonder Christus ben je zonder hoop en zonder God’.

Paulus bedoelt hier niet de menselijke maar de Bijbelse hoop, gebaseerd op de beloften van God, die ons zijn geopenbaard in het Oude en het Nieuwe Testament.

Een volk van hoop – het grote onderscheid

Wie tot geloof in Christus komt, gaan de ogen daarvoor open. Een onverwoestbare hoop wordt dan geboren in zijn hart. Hij of zij kijkt verder en hoger dan de menselijke horizon, naar de eeuwige God die zijn beloften waarmaakt – in het verleden, het heden en de toekomst. Christenen zijn een volk van hoop. Dat is wat hen het meest onderscheidt van hun tijdgenoten. Dat is ook het grote onderscheid tussen jodendom en christendom enerzijds, en anderzijds de overige religies en levensbeschouwingen.

We zijn niet beter dan anderen, niet altijd aardiger, of rechtvaardiger, of wijzer...

Onze omstandigheden zijn niet per se beter. Werkloosheid, zakken voor een examen, een verkeersongeval, het verlies van een dierbare – we maken het allemaal mee. En veel christenen krijgen te maken met lijden vanwege hun geloof.

Maar God heeft ons iets gegeven dat het verschil maakt: ‘Christus in ons, de hoop op heerlijkheid’ (Kolossenzen 1:27).

God heeft ons geen kalme levensreis beloofd, verre van dat, maar wel een behouden aankomst!

2. Waarop hopen wij?

Waarop hopen wij precies? Wat is de inhoud, de substantie van onze hoop?

Traditioneel richt de hoop van christenen zich veelal uitsluitend op het ‘naar de hemel gaan’ na de dood.

Maar Gods beloften voor de toekomst houden veel meer in dan dat.

Onze hoop is gericht op de vervulling van al Gods beloften. Deze beloften hebben betrekking op:

- (1) *Het huidige bestaan op aarde.* Daarvan spreken de Psalmen, en ook het Nieuwe Testament. We mogen hopen op de blijvende aanwezigheid van de Vader en de Zoon, door de heilige Geest. ‘Want God heeft gezegd: “Ik zal je nooit in de steek laten. Ik zal je nooit verlaten”’ (Hebreeë 13:5). En Jezus: ‘Ik ben met jullie al de dagen tot aan de voleinding der wereld’ (Matteüs 28:19). Deze God zal ons helpen, kracht geven, troosten, herstellen, en kan dat zelfs doen ‘ver boven alles wat wij bidden of denken’ (Efeziërs 3:20). Niets kan ons scheiden van zijn liefde (Romeinen 8:39).
- (2) *Het eeuwige leven na de dood.* Daarover spreekt vooral het Nieuwe Testament. We zullen in de heerlijkheid bij God in de hemel zijn, waar Jezus een plaats voor ieder van ons heeft bereid (Johannes 14:2). Daar wacht ons de kroon van leven (Openbaring 2:10) en eeuwige gelukzaligheid.

Voor veel christenen beperkt de toekomstverwachting zich tot deze twee. Maar Gods beloften hebben ook en vooral betrekking op...

- (3) *Het einde der tijden en de nieuwe schepping.* Daarvan spreken zowel het Oude als het Nieuwe Testament. Jezus zal wederkomen als Rechter en Koning. Hij zal de duivel en zijn handlangers overwinnen en oordelen. Hij zal zijn koninkrijk van vrede en gerechtigheid op aarde vestigen. Ook zijn er beloften van een nationaal herstel en een geestelijk herstel van het volk Israël. Dat alles in het grote perspectief van de belofte van een nieuwe schepping waar geen tranen, geen dood en geen rouw meer zullen zijn. Dit is het einde, oftewel het einddoel van de geschiedenis. De voleinding van Gods heilsplan voor mens en schepping. ‘Zie ik maak alle dingen nieuw’ (Openbaring 21:4).

Historisch gefundeerd, bovenal in Christus Jezus

En zo kom ik bij de tweede tekst van Paulus: ‘Immers, zovele beloften van God als er zijn, die zijn in Jezus Christus, de Zoon van God, ja en amen’ (2 Korintiërs 1:20).

‘Zovele beloften er zijn...’ Weet u hoeveel dat er zijn? 7487 om precies te zijn. Waarvan zo’n 5400 in het Oude Testament, en meer dan 2000 in het NT, inclusief beloften van Jezus Gods Zoon, de Heilige Geest, en van engelen die spraken namens

Alle 7487 beloften van God. Niet alleen de beloften die al vervuld zijn in Christus, in de zending van de heilige Geest, in de zegen van het evangelie voor alle volken en in de kerk waar de Geest werkt. Maar ook de beloften die nog niet vervuld zijn, dat wil zeggen de dingen die wij als christenen verwachten en waarnaar wij uitzien.

Al die beloften zijn ‘Ja’, dat is de bevestiging; inderdaad, Gods beloften komen uit. En ‘Amen’, dat is dat wij daarmee instemmen; het zij zo, laat het zo zijn.

Onze hoop is geen droom, geen illusie, geen projectie van onze eigen verlangens. Zij is historisch gefundeerd in de geschiedenis van Israël. En in het bijzonder in de persoon en het werk van Jezus, Gods Zoon. In hem gingen tal van oude beloften van de profeten van Israël in vervulling. Hij was het levende bewijs dat God zijn woord had gehouden. En zo is Hij de garantie dat ook al Gods beloften die nog uitstaan en waarop we hopen, waarachtig en betrouwbaar zijn. ‘Ja en Amen.’

Immense onwaarschijnlijkheid – en toch uitgekomen

Jezus maakte het tijdens zijn bediening overduidelijk dat Hij de Messias van Israël is. Maar zeggen dat je dat bent, is niet genoeg. Iedereen kan dat wel roepen, maar wat is het bewijs dat je het ook bent? Er waren in die tijd wel meer personen die zich opwierpen als de Messias Verlosser die Israël van de Romeinen zou bevrijden. Ze kregen soms behoorlijke veel aanhang, want mensen zijn maar al te vatbaar voor mooie ideeën en beloften en plannen van leidersfiguren die ons een mooie toekomst beloven. Maar met al die messiassen van toen, en alle messiassen die daarna nog gekomen zijn, is het niets geworden.

Waarom is dat bij Jezus anders? Ten eerste omdat Hij is opgestaan uit de dood. Dat maakt hem uniek en anders dan alle andere zogenaamde messiassen.

Ten tweede omdat Hij een indrukwekkend historisch bewijs heeft geleverd. Jezus beriep zich stelselmatig op wat God had gezegd en beloofd via zijn profeten in lang vervlogen tijden.

Woorden die stonden opgetekend in de Heilige Schriften, oftewel de Hebreeuwse Bijbel.

Volgens bijbelgeleerden die het hebben nagezocht, heeft Jezus bij zijn komst tussen de 300 en 350 verschillende profetieën met betrekking tot de Messias vervuld. Deze hebben betrekking op zijn bijzondere afstamming, zijn wonderbaarlijke geboorte, zijn aardse bediening, zijn verraad, zijn dood, zijn opstanding, en zijn hemelvaart.

Die profetieën werden uitgesproken door vele tientallen mensen, in heel verschillende omstandigheden, over een periode van 800 tot 1000 jaar.

Hoe groot is de kans dat al die profetieën in één persoon zouden uitkomen? Sommige wiskundigen hebben kansberekeningen gemaakt en geconcludeerd dat die kans oneindig klein is. Bijvoorbeeld Peter Stoner in zijn boek 'De wetenschap spreekt'.¹ Hij heeft uitgerekend dat de kans dat één persoon willekeurig slechts 8 specifieke messiaanse profetieën zou vervullen op 1 op 10^{17} bedraagt (oftewel een getal met 17 nullen).

Ter verduidelijking illustreerde hij dit als volgt: stel dat je de hele staat Texas bedekt met zilveren muntstukken, waar je er één markeert met een teken, en dat je daarna aan een geblinddoekte persoon vraagt deze bij de eerste zoekpoging te vinden.

Als je dit statistische model uitbreidt naar 48 profetieën, daalt de kans tot 1 op 10^{157} , een getal met 157 nullen. Dat getal is groter is dan het totale aantal atomen in het hele bekende universum. Wat een immense onwaarschijnlijkheid. Ofte wel, statistisch volledig uitgesloten. En toch zijn er nog veel meer dan 48 beloften uitgekomen in die ene persoon Jezus. Dit is een doorslaggevend historisch bewijs dat Hij inderdaad de voorspelde Messias is.

Daarom zijn de profetische beloften zo belangrijk. Daarom is de Hebreeuwse Bijbel dan ook opgenomen in de christelijke Bijbel, als het Oude of Eerste Testament.

3. Leven vanuit de toekomstverwachting

Tot nu toe sprak ik over het zelfstandig naamwoord *hoop*, over de inhoud van wat we verwachten. Daarnaast is er het werkwoord *hopen*. Dat is iets wat we doen, namelijk hoop hebben, ofte wel leven vanuit leven vanuit de Bijbelse toekomstverwachting.

Daarover gaat de derde tekst van Paulus: 'De God nu van de hoop moge u vervullen met alle blijdschap en vrede in het geloven, opdat u overvloedig bent in de hoop, door de kracht van de Heilige Geest' (Romeinen 15:13). Laat de hoop overvloeien, overstromen in uw dagelijkse leven. Datzelfde zegt ook de psalmist, in iets andere bewoordingen. Wanneer u de moeite neemt die lang psalm 119 helemaal te lezen, dat vindt in het 50^e vers deze prachtige tekst: 'O Here, denk aan het

¹ De Engelse titel luidt: *Science Speaks*

woord gesproken tot Uw dienaar, waarop U mij deed hopen. Dit is mij tot troost in mijn ellende: dat Uw belofte mij levend heeft gemaakt' (119:50)

Je kunt dat laatste ook vertalen met: 'Uw belofte deed mij leven', of beter nog, 'uw belofte doet mij leven.'

Leven vanuit de beloften, vanuit de hoop. Wat houdt dat in? Ik noem zes aspecten:

(1) Vertrouwen

Dat is de basishouding van degene die hoop heeft. Je toevertrouwen aan Degene die alle dingen zal doen meewerken voor het goede dat Hij heeft bedoeld en dat Hij heeft beloofd.

(2) Gods beloften bestuderen en overdenken

Petrus zegt dat we 'er goed aan doen acht te slaan op het profetische woord, dat vast en zeker is, als op een lamp die schijnt in een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in uw hart' (2 Petrus 1:19). Acht slaan op. Dat is lezen, bestuderen en overdenken.

(3) Verwachten, uitzien naar de toekomst

Hopen is actief verwachten, van harte uitzien.

(4) Deze hoop onderwijzen en doorgeven

Juist ook aan nieuwe generaties gelovigen.

(5) Getuigen van de hoop, uitleggen aan anderen

Petrus zegt: 'Wees altijd bereid tot verantwoording aan ieder die u rekenschap vraagt van de hoop die in u is, met zachtmoedigheid en eerbied' (1 Petrus 3:15).

(6) Handelen naar onze hoop, tekenen oprichten

Ik zei het al, mensen handelen naar wat ze hopen. Dat geldt zeker voor christenen.

Zeker, we kunnen Gods koninkrijk op aarde niet bewerkstelligen door onze daden alleen. Daarvoor hopen we op de terugkeer van Jezus Christus en op Gods ingrijpen, volgens de profetische beloften in de Bijbel. Maar we kunnen er wel tekenen van oprichten, door onze levenshouding, door onze woorden en door onze daden die spreken van die toekomst die we verwachten.

Wat betekent dit concreet? Hier zijn enkele voorbeelden:

- Het is onze hoop dat niemand en niets ons van Christus kan scheiden, zelfs de dood niet. Daarom hebben we geen angst voor kwaad, tegenslag, vervolging, zelfs niet voor de dood.
- Het is onze hoop dat eens de hele aarde gevuld zal zijn met de kennis van God. Dus zetten we ons nu in voor de verspreiding van het evangelie en het christelijk geloof.
- Het is onze hoop dat het dat de Messias een Koninkrijk van gerechtigheid en vrede zal vestigen. Daarom verzetten we ons nu tegen onrecht, corruptie en geweld.
- Het is onze hoop dat de hele schepping zal worden zal bevrijd worden van de slavernij van het verderf. Daarom willen we de natuur beter beschermen.

- Het is onze hoop dat God zijn beloften over het herstel van het volk Israël zal vervullen. Daarom bidden we voor het Joodse volk en zijn we solidair met hen.

Enzovoort...

Zo kan elk element van onze hoop een inspiratiebron worden voor hoe we leven en wat we doen. Al kijkend over de horizon van ruimte en tijd en menselijk kunnen, laten we de hoop overvloeien voor onze levenshouding en onze levenswandel.